

BALANÇ DE LA GESTIÓ DEL PARC NATURAL DE LA VALL DE SORTENY ANY 2010

La gestió del parc natural es basa en el nou Pla de Gestió del Parc natural de la vall de Sorteny aprovat pel període 2008-2011.

El Pla de Gestió preveu un balanç anyal de la gestió, objecte del present document.

I. - PATRIMONI NATURAL

1.1. - Inventaris dels hàbitats

Es tracta de realitzar un mapa fitosociològic del parc natural a escala 1:5.000, en base a treballs de camp i en particular a inventaris fitosociològics.

El treball de camp per l'any 2010 s'ha centrat a les zones següents:

- **Vessant nord del pic de La Serrera a partir del pas de La Serrera fins a la canal gran i vessant sud al voltant de Les Cebes**

Prats subalpins, prats rasos alpins, landes subalpines i landes rases, roques i tarteres acidòfiles, roques carbonatades, prats calcícoles, zones humides:

- *Gentiano alpinae-Caricetum curvulae* Nègre 1969
- *Hieracio-Festucetum supinae* Br.-Bl.
- *Cetrario-Loiseleurietum procumbentis* Br.-Bl. 1926

- *Rhododendro ferruginei-Pinetum uncinatae* Rivas Mart. 1968
- *Senecietum leucophylli* Br.-Bl. 1948
- *Hieracio-Festucetum supinae* Br.-Bl. 1948
- *Alchemillo flabellatae-Nardetum strictae*, Gruber 1975
- *Helictotricho sedenense* -*Bellardiochloetum violaceae*
- *Empetro hermaphroditi-Vaccinietum uliginosi*
- *Saxifragetum mediae*
- *Antennario-Festucetum commutatae*
- ***Festuco commutatae-Trifolietum thalii subas. centauretosum montanae*** (proposta nova)
- Complexes d'hàbitats humits

Prat subalpí atípic, a tendència calcícola, amb *Centaurea montana*, *Primula veris*, *Helianthemum nummularium*, *Anthyllis vulneraria*, *Helictotrichon sedenense* (veure proposta de nova subassociació). Presència de prats amb *Bellardochloa violacea* i *Helictotrichon sedenense* (primera cita a Andorra).

- **Basses de l'Estanyó al peu de les canals**

Prats subalpins, congestes de neu, roques i tarteres, zones humides:

- *Alchemillo flabellatae-Nardetum strictae*, Gruber 1975
- *Rhododendro ferruginei-Pinetum uncinatae* Rivas Mart. 1968
- *Saxifragetum aquaticae*
- *Gnaphalio-Sedetum candellei*(=*Cardamino alpinae-Gnaphalietum supinae*)
- *Senecietum leucophylli subas. cerastietosum pynenaici*
- *Saxifragetum mixtae*(=*Saxifragetum nervosae-Androsacetum vandelli*)

- **Presó : prats subalpins fins al Roc del Rellotge (oest)**

Bosc subalpí, prats subalpins, landes, roques (calícoles) i tarteres :

- *Alchemillo flabellatae-Nardetum strictae*, Gruber 1975
- ***Astragalo penduliflori-Festucetum scopariae*** (proposta nova)
- *Rhododendro ferruginei-Pinetum uncinatae*

També s'han inventariat : **un bosc mixt amb *Betula pubescens*** (formació escassa al país, fins ara només present al parc natural comunal de les valls del Comapedrosa); una associació específica amb *Astragalus penduliflorus* - espècie molt rara al Pirineu, presència només a Sorteny per Andorra - (veure proposta d'associació més amunt).

1.2. Inventari de les espècies

S'ha inventariat un bosquet de *Salix bicolor* (*Salix phylicifolia* subsp. *balsatica*) (LC) al bosc de ribera de la zona de la Presó. Entre aquesta zona i les canals del Roc del Rellotge anant fins a l'Estanyó s'han inventariat unes espècies noves per la check-list del parc natural :

- ***Dryopteris oreades*** (*D. filix-mas* subsp. *oreades*)
- *Aquilegia vulgaris* var. *synensis*
- ***Cardamine alpina***
- *Hieracium cerinthoides* # ***H. gymnocerinthe*** (*Flora Iberica*), inclou *H. subsericeum*
- ***Saxifraga intricata* (VU)¹**

¹ en la base de dades (M. Balayer) trobem *S. nervosa* (sinònim de *S. intricata* in índex de Kerguelen...)

i s'ha confirmat la presència de *Doronicum austriacum*, *Astragalus penduliflorus*, *Centaurea montana*, *Centaurea montana* var. *alba*, *Saxifraga media*, *Arabis alpina*, *Lonicera alpigena*, *Lilium pyrenaicum* (molts exemplars), *Polystichum aculeatum*. També s'han inventariat al Pla de Sorteny, *Campanula glomerata* var. *alba*, *Iris latifolia* var. *alba*.

S'ha dut a terme un monitoratge de les estacions d'espècies florístiques d'interès. El 2010 s'han seguit les estacions de:

- *Astragalus penduliflorus* (CR), en progressió
- *Salix lapponum* (EN), estable
- *Draba tomentosa* subsp. *ciliigera*, estable
- *Prunus padus* (CR), estable
- *Ornithogalum pyrenaicum* (EN), en progressió
- *Galanthus nivalis* (VU), estable
- *Saxifraga rotundifolia* (VU), estable però < 10 exemplars, (llista vermella de la flora vascular amenaçada d'Espanya, 2008, NT).
- *Phyteuma globariifolium* subsp. *pedemontanum* (VU), més estacions
- *Centaurea montana* (VU), (població important a la solana de Les Cebes en prat subalpi)
- *Lilium pyrenaicum* (NT), estacions amb molts exemplars

1.3. - Inventaris de la fauna vertebrada

En el marc del conveni firmat amb el parc natural comunal de les valls del Comapedrosa, l'equip tècnic del parc massanenc va dur a terme una prospecció de **serenalla pallaresa** (*Iberolacerta aurelio*) des de la Cebollera fins a la Portella del Forn (J.Dalmau i J. Nicolau). Es van detectar 5 exemplars (climatologia favorable), confirmant així la seva presència tot i sent poc abundant en aquesta zona. El mateix dia de prospecció, es van identificar 26 ocells, 1 amfibi i 3 mamífers.

D'altra banda s'han dut a terme uns censos tipus SOCA tan en període d'hivern (27/01 i 17/12) com primavera (18/05 – 17/06). Pels primers s'han inventariat respectivament 8 i 12 espècies de les quals cal destacar al mes de desembre la presència de **griva cerdana** (*Turdus pilaris*) i per la primavera respectivament 24 i 19 espècies (J.Nicolau).

El Departament de Patrimoni Natural gestiona la fauna vertebrada, duent a terme els inventaris que es planifiquen a nivell nacional, en particular en els Vedats de Caça on com cada any Patrimoni Natural segueix les poblacions d'**isards**; el cens del mes de juliol ha donat **51 exemplars** (28 a la zona de l'Estanyó) - 75 el 2009, 52 el 2008 i 40 el 2007. Es constata doncs una baixada puntual de la població però amb una tendència clara de creixement els 4 últims anys. La població fluctueix amb la del Vedat de Ransol.

Aquest any s'ha instal·lat una **estació d'anellament d'ocells** a la zona d'Arans (estava prevista a la solana del parc natural però una esllavissada a principis de temporada va dificultar l'accés al parc raó per la qual es va decidir implantar l'estació a Arans prop del Centre de Natura per a l'educació ambiental i l'interès ornitològic de la zona (participació financera de govern : 50%). El projecte es du a terme per Biocom (J. Dalmau).

1.4. - Inventaris de la fauna invertebrada

Es continua seguint els **ropalòcers**, utilitzant la metodologia anomenada BMS(*Butterfly Monitoring Scheme* - Pollard & Yates, 1993). Es treballa en col·laboració amb el CENMA que coordina a tot el país el programa de seguiment de les papallones diürnes d'Andorra (**BMSAND**). S'ha fet un tractament estadístic comparatiu de les dades d'inventari dels últims anys on ressalta una gran irregularitat de les poblacions.

S'han ampliat els inventaris de ropalòcers a d'altres zones del parc incloent l'estatge alpi per tal de treure'n un Catàleg. Fins ara no s'ha trobat cap espècie nova.

1.5. - Maneig de dades

En el marc del conveni més amunt esmentat, s'ha plantejat uniformitzar el tractament de les dades d'inventari i de monitoratge entre els dos parcs naturals dissenyant fitxes de treball de camp (hàbitats, flora, en particular de la llista vermella, fauna). Aquest treball està en fase de prova.

II. – PATRIMONI CULTURAL

2.1. - Etnobotànica

S'esperen els resultats i publicacions respecte als treballs de recerca duts a terme pel CENMA sobre etnobotànica i etnomicologia que pretén recollir els coneixements tradicionals dels andorrans sobre les plantes. Caldrà considerar llavors, les aplicacions possibles (interpretació, educació ambiental, rutes temàtiques, publicacions,...).

2.2. - Patrimoni arquitectònic vinculat a l'activitat ramadera

Seguint la campanya d'inventaris de les cabanes, pletes i orris duta a terme, a les zones del Pla de Sorteny, la Presó, la Pleta del Racó, de les Cebes i de la Pleta de Duedra (2008 i 2009) s'ha completat l'inventari a la zona de l'Estanyó (Basses) on es considera que el planell situat 2.400 m podria ser una zona de gran interès. (parets, cabanes, etc...) potser d'ocupació més antiga que les altres zones. Caldrà mirar de precisar-ho al moment de fer l'inventari global de la part nord de la parròquia amb els arqueòlegs.

Aquests treballs d'inventari del patrimoni cultural servirà de base, en el marc de la política d'ús públic en col·laboració amb Turisme, a la creació de rutes temàtiques d'interpretació del paisatge (sortides guiades i autoguiades, educació ambiental).

III. – APROFITAMENTS

3.1. - Ramaderia

Es va tornar a acordar que les eugues dels ramaders del la parròquia d'Ordino formant l'eugassada podien entrar a péixer al Pla de Sorteny i al Forn entre mitjans i finals de juny.

Només va entrar una part de l'eugassada de tal manera que la càrrega ramadera no va ser molt forta.

3.1.1. - Equipaments per la ramaderia

Es continua amb el control sanitari del bestiar al Pla de Sorteny amb la millora del potro implantat prop de la borda-refugi. S'ha canviat la entrada del bestiar al tancat, passant ara per la part superior, canalitzant el bestiar amb el mateix potro, cosa que va funcionar molt millor, raó per la qual es planteja instal·lar una porta o un sistema àgil d'obertura/tancament.

3.3. - Caça

En el marc del Vedat de Caça, no s'ha organitzat cap batuda al porc senglar ja que no es van constatar danys greus.

3.4. - Pesca

Per la temporada s'han venut **14 licències de pesca** (8 licències el 2009, 24 al 2008 i 34 al 2007), pel riu de Sorteny (2) o per l'estany de l'Estanyó (6) -.

3.5. - Collita

Com els anys anteriors, l'activitat de collita ha estat molt limitada (coscoll, fruits, bolets). No s'han constatat cap impactes.

IV. - ÚS PÚBLIC

4.1. - Gestió de la freqüentació

Tal com es feia en els anys anteriors, es controla la freqüentació a la caseta d'informació del parc natural (estadístiques del nombre de vehicles a l'aparcament de la Canya de La Rabassa i comptatge del públic que puja a Sorteny per la pista entre les 10h00 i les 17h00). També es vigila l'accés rodat a la pista del Cap del Grau, prohibit de les 10h00 a les 19h00.

Els càlculs de la freqüentació es basen sobre la mateixa metodologia emprada els últims anys, mitjançant uns coeficients que s'apliquen als resultats derivats del comptatge de vehicles de l'aparcament de la Canya de La Rabassa i del nombre de visitants que passen davant de la caseta pujant cap al Cap del Grau.

Es nota que la freqüentació de l'aparcament de la Canya de La Rabassa correspon a una mitjana estimada a 199 cotxes el mes d'agost (aproximació), (192 el 2009, 170 el 2008), el que representa + **3,6 % de freqüentació a la zona**. Pel que fa al mes de juliol, seria de uns 137 cotxes diaris de mitjana (126 el 2009 i 117 el 2008), és a dir + **8,7%**.

D'aquestes dades, es pot deduir que han pujat diàriament a la zona de la Canya de La Rabassa, una mitjana de 316 persones diàries el mes de juliol i una mitjana de 457 persones el mes d'agost (2.3 pers./cotxes).

En el quadre següent es dona un resum de les dades de freqüentació a l'aparcament (10h00 – 17h00):

1/07 - 31/08 N persones	Mitjanes diàries 2009	Mitjanes diàries 2010	Màxims diaris 2009	Màxims diaris 2010
Juny	226	200	462	518
Juliol	289	316	697	621
Agost	442	457	980	890
<i>Mitjana</i>	319	324	713	676

En el quadre següent es dona un resum de les dades de freqüentació pública pròpia al parc natural(10h00 – 17h00):

	Mitjanes diàries 2009	Mitjanes diàries 2010	Màxims diaris 2009/ 2010	N (K ¹ =1.2) 2009/ 2010	Nmax (K ¹ =1.2) 2009/ 2010
Juliol	44	62	87/ 126	53/ 74	104/ 151
Agost	62	68	194/ 154	74/ 82	233/ 185
<i>Mitjana</i>	53	65	<i>141</i> / 140	<i>64</i> / 78	<i>169</i> / 168

1:K = coeficient corrector estimatiu pel complement horari a 24 h (max.).

Pel que fa a la freqüentació del parc natural, es nota que les mitjanes diàries de freqüentació (10h00 – 17h00) respectivament pel juliol i l'agost han augmentat de **40 % i 11 % respecte al 2009**. La mitjana dels màxims és estable.

Segons els comptatges efectuats, del públic que arriba a l'aparcament de la Canya de La Rabassa, la part de públic que puja al cap del Grau correspon a una mitjana de prop d'un 20 % (19% el 2009 i 14,5% al 2008) del total. Considerant una estimació del nombre de persones que pugen a l'aparcament de la Canya de la Rabassa al llarg de tota la temporada d'estiu (15/06-31/08) de l'ordre de **27.158** (23.195 el 2009 i 24.170 al 2008 - **més 17%/2009**), la freqüentació del parc natural al llarg de la mateixa temporada seria d'unes **5.432 persones** (4.400/2009 i 3500/2008 - + **23%/2009**). Cal notar que s'han comptabilitzat 5.078 (vistes passant davant de la caseta i pujant cap al Cap del Grau), entre les 10h00 i les 17h00.

Pel 2010, seguint una reunió de formació pels **guies de muntanya** (empreses privades) duta a terme conjuntament amb el parc natural comunal de les valls del Comapedrosa, s'ha proposat un qüestionari sobre les activitats dutes a terme per aquestes empreses a finals de temporada en ambdós parcs. Una sola empresa va contestar (Himalàia Hotels). Els guies d'aquesta empresa han acompanyat **856 persones** al parc natural per la temporada d'estiu (365 al PNCVC).

4.2. - Comunicació

La Caseta d'informació del parc natural continua sent el major punt d'informació del mateix. S'han informat a la caseta unes **6.328 persones** (3.915 el 2009), és a dir + **61%**.

Es continua duent a terme unes enquestes de satisfacció del visitant del parc sobre els equipaments i infraestructures (refugi, jardí botànic, senders d'interpretació, senyalització, estat de conservació del patrimoni natural i informació a la caseta), demanant a més a més el que es troba a faltar, sol·licitant uns suggeriments.

El que els visitants enquestats troben més a faltar és:

- tríptic d'informació del parc natural i del Centre de Natura de La Cortinada
- plànol de camins
- plànol del jardí botànic
- autobus fins a l'aparcament amb horaris fixos
- venda directa de sortides guiades amb el guia de muntanya (cobrament pel guia)

En el marc de la WEB del parc natural (www.sorteny.ad), s'està informant el un nou apartat sobre l'actualitat (balanç de gestió, resultats d'inventaris, etc...).

Els senders d'interpretació inaugurats pels 10 anys del parc natural tenen molt èxit, en particular pel que fa a l'observació de les papallones. Es lliura a les persones interessades un passamà plastificat, que han de retornar per fer un recorregut autoguiat (90% de retorn).

Es va acompanyar una sortida amb els participants del **col·loqui de botànica Pireneo-cantàbrica** que va tenir lloc el mes de juliol. Es va aprofitar el col·loqui per presentar un plafó sobre la biodiversitat de Sorteny en el marc de "**2010 : Any Internacional de la Biodiversitat**". Ara, aquest plafó serveix per presentar el parc natural al Centre de Natura de La Cortinada.

S'han acollit els participants al **viatge d'estudi de la Société Botanique de France** que van poder descobrir i apreciar la riquesa florística del parc natural així com la de les zones del Coll d'Arenes a Ferreroles i Les Salines així com de Creussans.

Es va presentar una conferència en el sí de la **jornada** organitzada per Govern "***Els parcs naturals com a eines de desenvolupament***" on van assistir també els espais naturals protegits frontalers (el parc natural regional dels Pirineus d'Arieja i el parc natural de l'Alt Pirineu).

4.3. - Comercialització, edició, difusió

Les vendes del merchandising a la caseta d'informació del parc natural i al CINVO ascendeixen a **6.338 €** (+13.5%/2009) (5.584 el 2009, 4.489 € el 2008 i 2.316 € el 2007).

En el marc de la difusió els valors del patrimoni natural, aquest any es va ampliar l'oferta a nivell de la llibreria en col·laboració amb La Puça (dipòsits), cosa que va tenir molt èxit.

4.4. - Educació ambiental

Es continua duent a terme les activitats d'educació ambiental amb les escoles del país (i també de fora), combinant la visita del Centre de Natura de La Cortinada amb les sortides guiades al parc natural. Uns **1.872 nens** (2.053 el 2009, 1.287 el 2008 i 740 el 2007) han visitat el centre (- 8.8 % / 2009) i/o el parc natural entre les dos sessions de primavera i tardor. Aquest any, com al 2009, han vingut 293 nens colònies dels altres comuns (345 el 2009), xifra inclosa en la precedent.

A l'annex del present balanç s'adjunten les estadístiques del Centre de Natura de La Cortinada.

4.5. - Infraestructures, equipaments i serveis

En el marc del conveni firmat entre Govern i el Comú d'Ordino per la construcció d'un refugi guardat a la Borda-refugi, Govern va presentar uns plànols de l'abansprojecte i s'està negociant el subministrament elèctric des de la caseta fins al refugi amb Nord Andorrà. Es planteja baixar les aigües residuals pel camí d'accés al refugi i per la pista d'accés al cap del Grau envers d'instal·lar una depuradora.

4.6. - Activitats i esdeveniments

S'han autoritzat una travessa a l'estiu i una travessa a l'hivern (Esquí Club de Soldeu-El Tarter).

S'ha dut a terme l'exposició de botànica (Ordino). S'ha notat una baixa freqüentació a la conferència, raó per la qual es plantejarà dur a terme algo diferent el 2011, potser en el sí mateix de la exposició, aprofitant quan hi hagi més públic amb explicacions diverses (plantes medicinals, etnobotànica, etc...) de botànics.

4.7. - Vigilància

Es continua constatant algunes incidències al refugi (lloses arrencades a la teulada, ferros arrencats, brutícies, queixes de muntanyencs pel comportament poc respectuós d'alguns grups de joves,...).

Seguint l'Ordinació reguladora de l'accés al medi rural i natural mitjançant la xarxa de camins i senders de la parròquia d'Ordino, del 27-5-2010 es va notar que l'expedient establert pels agents de circulació del Comú a un grup de motoristes que havien travessat el parc natural presentava una incoherència amb l'ordenació reguladora de determinades activitats (2000) pel que fa al control i sanció de les infraccions, cosa que caldrà regularitzar el 2011, ampliant la competència als agents de Circulació del Comú i als agents del Cos de Banders de Govern.

V. – ADMINISTRACIÓ I GESTIÓ

5.1. - Tractament de dades

S'han entrat les dades de les actuacions tècniques dels guardes del parc en la base de dades del departament d'Agricultura i Medi Ambient del Comú.

També es sistematitzen les dades estadístiques de la freqüentació (veure els resultats resumits al punt 4.1).

S'entren les dades de flora i de fitosociologia en les bases de dades respectives *Fagus* i *Quercus*.

Es tracten les dades d'inventaris de ropalòcers, passant les dades al CENMA.

5.2. - Conveni de col·laboració amb el Parc natural comunal de les valls del Comapedrosa

Seguint el conveni de col·laboració entre els dos parcs naturals, com al 2009, els tècnics dels respectius òrgans de gestió varen planificar una sèrie d'actuacions a dur a terme i a més de les actuacions conjuntes d'edició i difusió, es tracta en particular de :

- intercanvis de documentació tècnica dels parcs
- curs de formació pels guies de muntanya per tal de presentar les missions d'ambdós parcs naturals (gestió) i parlar de col·laboracions possibles
- informació dels parcs naturals a Vall Nord Turisme
- inventaris de fauna (a Sorteny) i d'hàbitats/flora (Comapedrosa)
- formació del personal tècnic (a Sorteny)

Es reparteixen els treballs de comunicació (desplaçaments i contactes) amb alguns dels espais naturals protegits dels països veïns (Reserves Naturals Catalanes franceses i espais del PEIN de Catalunya nord, Alt Pirineu, parc natural regional dels Pirineus d'Arieja) amb qui s'estableix uns principis de col·laboració conjunta (PNCVC amb Espanya i PNVS amb França), excepte en el cas de necessitat de competències específiques que caldria tenir en

alguns casos de col·laboració tècnica (de forma molt genèrica, fauna per PNCVC i hàbitats/flora per PNVS).

5.3. - Balanç econòmic

El balanç econòmic del CINVO i del parc natural per l'any 2009 es resumeix a continuació :

		<u>CNLC + PNVS</u>	
		2010	2009
Funcionament	TOTAL	115.786 €	115.506 €
	Personal (CASS inclosa)	72.167 €	71.823 €
	Consum de bens i serveis	43.619 €	43.683 €
	(inclou els assessoraments, diversos materials i eines pel manteniment, consumibles, gasoil, vestimenta, mostra de botànica, manteniment d'infraestructures i equipaments,...)		
Inversions		744 €	2.660 €
TOTAL PRESSUPOST		116.530 €	118.166 €